



Sarı Simca'lı Kadın

Selami Çağatay ÖNAL

Prof. Dr., İnönü Üniversitesi
Tıp Fakültesi, Beyin ve Sinir Cerrahisi
Anabilim Dalı Başkanı.

O, konuştuğunda kalbini görebildiğiniz insanlardandı... Hayatımda mesleğine o derece aşkla sarılan, o kadar bağlı çok az kişi tanıdım... O denli şevkli, o düzeyde tutkulu, o derece sevgili... Güzeldi... Pratisyen hekimdi... Üç bin üç yüz nüfuslu Lapseki'de hükümet tabibi... Otuzlu yaşlarının başlarındaydı... Hep açık yeşil pardösüsü, kumral saçları, yorgun güzel yüzü ile hatırlıyorum onu... Ben henüz on yaşındaydım... İlkokul öğrencisi... Hesapladım, o doktor olduğunda ben daha dünyada yokmuşum... Annemin en yakın arkadaşıydı... Mesai sonrası bazen bizim evde görürdüm onu... Okul sonrası sokak arası topumuzdan sonra eve geldiğimde annemle oturur bulurdum... İyi anlaşılardı... Birkaç yaş büyüktü annemden... Birbirlerine isimleri ile hitap ederlerdi... Çok severlerdi birbirlerini... Aralarından su sızmazdı... Usul usul konuşurken kısıp sesiyle hep gözleri uzaklarda kaybettiği bir şeyleri arar gibiydi... Dalgındı... Kaymakam olan eşinden ayrılalı kaç yıl olmuştu bilmiyorum... İki oğlu vardı... Cenk ve Berk... Cenk benden iki yaş kadar küçüktü... Berk daha küçük... Onlarla yaşıyordu... Her anne gibi kalbi çocukları için atarak... İki oğlu ile hüzünlü bir mutluluğu vardı sanki... Üç kişilik bir yalnızlığı... O, Lapsekili çocukların doktor ablasıydı... Benim Bercis Tezem... Konuştuğunda, baktığında hani içini-

zi sevgiyle ısıtan sıcak insanlar vardır ya... Hiç tanımadıkları için bile... O, onlardandı...

Sarı bir Simca'sı vardı... Üzerinde belki yirmi santim kalınlığında simsiyah tek bir şerit.... Siyah şerit boya, arabayı kaportanın üstünden önden arkaya boydan boya kat ederdi... Hiç öyle şerit boyalı bir araba görmemişim... Genelde tozlu olurdu arabası... Hükümet tabipliğine ait eski bir jipe hemşire, sağlık memuru, teknisyen ekipmanları ile dolmuş; o sarı Simca'sı ile önde, onlar arkada köylere sağlık taramasına, aşıya giderlerdi... Çok görmüştüm... Hafta sonları bile... Onun bu fedakar, feragatli çalışmalarını ilçenin mülki amiri olması nedeniyle babam da bilir, takdir ederdi... Birkaç kez anneme Bercis Teze için "... Doktor Hanım ateş gibi... Herkes yorulur... O yorulmaz..." dediğini iyi hatırlıyorum. Çok koşturuyordu, biliyorum; ama yüzü... Hep yorgundu, hep düşünceli, hep durgun... Ben öyle görüyordum... Üzülüyordum...

Bir keresinde sormuştum: "Senin arabada niye siyah şerit var, Bercis Teze?" Dalgın gözlerini çevirip yüzüme bakmıştı... Sanki kafasında yaşadıklarından ödünç almış gibiydim gözlerini... Bana baktı, gülümsedi... Sordu: "Bilmiyor musun?" Kafamdaki her şeyi harmanlamaya

çalıştım... Bilmem gerekir miydi?... Boynumu bükerek "Bilmiyorum..." dedim... Çok üzgün görünmüş olmalıyım ki yanıma oturdu... Yüzümü elleriyle ona çevirip yanaklarını avuçlarının arasına aldı... Alnımı alnına dayadı... Bir anne şefkatiyle sarıp sarmaladı ve gülümseyerek kulağıma fısıldadı... "Bak, dinle..." İlk defa hayatımda ondan dinlediğim ancak daha sonra defalarca beynime nakşedilmiş öyküyü anlattı...

Gözlerimin içine bakarak "...Balkan Savaşı yeni bitmiş... Ardından Birinci Dünya Savaşı... Savaşın en çetin yılları... Savaş başladığında Karaköy'de bulunan Saint Benoit Lisesi'ne hükümet el koyarak binayı İstanbul Sultanisi'ne vermiş... Okulun bir bölümü savaş yıllarında hastane olarak kullanılmış... Duvarların bir kısmı o zaman hastane rengi olan sarıya boyanmış... 1915 yılında Çanakkale Savaşı'nın başlamasıyla İstanbul Sultanisi'nden elli öğrenci gönüllü olarak cepheye gitmişler... 18 Mayıs'ı 19 Mayıs'a bağlayan gece ne yazık ki hepsi Kabatepe'de şehit düşmüşler... Matem haberi İstanbul Sultanisi'ne tez ulaşmış... Aclarını içlerine gömen okuldaki arkadaşları yaslarını binadaki tüm pencere pervazlarını ve kapılarını siyaha boyayarak sessiz çığlıklar halinde haykırabilmişler... Sarı ve siyah... Şimdi anladın mı?"



Etkilenmişim... Ona olan sevgim bir kat daha artmıştı... Bildiğim kadarı ile yeni adı İstanbul Erkek Lisesi olan İstanbul Sultani'sinden mezun edildi... Şehit öğrencilerden akrabası mı vardı? Tanıdık birileri mi?... Hiç öğrenemedim... Rumeli göçmeni bir ailenin kızıydı... Burdur'a yerleşmişlerdi... Babası sağlık memuruydu... O okumuş, hekim olmuştu... Hayat onu Lapseki'ye göndermişti... İyi ki gelmiş, benim Bercis Teyzem olmuştu...

* * * *

Dördüncü sınıftan beşinci sınıfa geçtiğim yaz olmalıydı... 1972... Lapseki'ye dört kilometre uzakta Çardak isminde bir belde vardı... Yıllar sonra ilçe oldu sanırım... Güzel, tahtadan yapılmış kaleleri olan çimenli bir top sahası vardı... Sözleşip zaman zaman okul arkadaşlarımla beraber oraya kaçamak yapardık... Lapseki'de Devlet Su İşleri'nin bahçesi, Çardak'ta çimenli top sahası... En gözde maç mekanlarımızdı... Ekibi toplayıp yine bisikletlerle Çardak'a gidiyorduk bir öğle sonrası... Hepimiz Lapseki'de oturuyorduk ve bisikletlerimizle ailelerimizden habersiz topa gidiyorduk dört kilometre öteye... Gittiğimiz yol Lapseki – Biga yolu... İşlek... Ailelerimizin haberi olsa hiçbirimize izin vermez... Keyifle pedal basıyorduk... On – on bir yaşlarında yedi – sekiz çocuk... On beş – yirmi dakika içinde top sahasına ulaştık, topumuzu oynadık güle oynaya... Dönüş zamanı... Aynı yoldan bisikletlerle Lapseki... Yolu yarılamaştık ki karşıdan önde Sarı Simca, arkada hükümet tabipliğine ait jip beliriverdi... Kaçmak olanaksız... Sarı Simca ve ardından sıhhiye jipi yaklaşarak yanımızdan Çardak istikametine doğru basıp gittiler... Ben korkumdan arabanın içine bakamadım... İnşallah Bercis Teyzem beni görmemiştir... Arkadaşlarımı da tanıyor... Görmüş müdür acaba?... Görmüşse anneme söyler mi? Felaket... Korkuyorum...

O gün ses çıkmadı... Ertesi gün kıyamet koştum... Bercis Teyzem, arkadaşlarımla beni bisikletleri-

mizle Çardak yolunda gördüğünü anneme yetiştirmiş... Tabii annem de babama... Evde sorgu, sual, zılgıt – azar... Önce inkâr etmeye çalıştım – sa da nafile... Çapraz sorguyu yapmışlar... Bütün arkadaşlarım bülbül gibi ötmüş... Kem küm dedikçe batıyorum... Temiz bir azardan sonra aile meclisi benim bisikletimi on beş gün bağladı... Yaz vakti bisikletsiz... Herkesin bisikleti var... Benim yok... Ne onur kırıcı... Kendimi ihanete uğramış hissediyorum... Ah Bercis TeYZe... Bu bana yapılır mı? Senden nefret ediyorum... Sen görürsün...

On beş gün geçti... Kinim giderek artıyor... Unutmamalıyım... Benim on beş günümü çaldı... Öyle bir ders vermeliyim ki ona, benimle uğraşamayacağını anlatalım... Bekliyorum... her şeyi planladım... Yapacağımı biliyorum...

On beş günün sonunda aile meclisi bisikletimi bana iade etti... Ama müsebbibi unutmadım... Fırsat kolluyorum... Yakındır...

Organizasyonu yaptım... Arkadaşlarımla yeniden gizlice Çardak'a top oynamaya gideceğiz... Onların da evlerinde ufak çaplı sorunlar yaşadığı için önce biraz mukavemet oldu... Ama yeşil sahada tahta kalelerde top oynamanın cazibesi sonuçta galip geldi... Hepsini ikna ettim... Hepimiz hazırız, istekliydik... Günü belirleyince vurucu darbe için harekete geçtim... Cenk... Bercis TeYZemin büyük oğlu... Beni severdi... Bisikleti vardı... Aramız iyiydi... Top oynamazdı aslen... Ama Çardak'a bizimle beraber gelmesinde hiçbir mahsur yoktu! Cenk'e "görev emri", tam hareket edeceğimiz gün verildi... Yeter ki Bercis TeYZemin önceden haberi olmasın...

Hep beraber Cenk'i de gruba dahil ederek bisikletlerimizle Çardak'a gittik... Topumuzu oynadık... Keyfimiz yerindeydi... Günün tadını yeterince çıkardığımızdan emin olarak Lapseki'ye geri döndük... Ayrılrken Cenk'e sıkı sıkı tembih ettim... Bercis TeYZe'ye söyleyecekti bu günümüzü... Sadece

ona... Boşboğazlık yapmayacaktık... Oğlunu benim Çardak'a götürdüğümü bilmesini istiyordum... Yine haylazlık yapmıştık... Beni anneme şikâyet ettiği haylazlığın aynısını... Ancak bu sefer kendi oğlu ile beraber... Mutluydum... Öcümü almıştım...

Sonraki günlerde Bercis TeYZe'yi ilk gördüğümde ne tepki vereceğimi bilemedim... Bakıştık... Bana gülümsüyordu... Rahatladım... Kırılmadığına sevindim... Bana sarıldı... Kulağıma "Tamam..." dedi... "Ödeştik..." Sonra omuzlarımdan tutarak gözlerime baktı... "Bu kadar üzüleceğini düşünmemiştim... Özür dilerim..." Yine sarıldı... Benden özür diliyordu... Bercis TeYZem... Ne büyüklük... Ve ne zenginlik... Ona haksızlık ettim... Kendimi kötü hissediyordum... Söyleyemedim, içimden geçirdim: Sen de beni affet, n'olur?...

* * * *

Lapseki'de sonbahar... Çamlık Park'tayız... Denizi gören, ağaçlar içinde yeşillikli, yoldan biraz yüksekçe bir çay bahçesi... Eylül sonu olabilir... Hava yeni yeni serinliyor... Annem var, kardeşim var... Ben... Bercis TeYZem... Yanına iki sandalye daha çekilmiş... Berk, başı Bercis TeYZemin dizinde sandalyelerde uyuyor... Cenk arkadaşları ile oynuyor, çamlıkta... Babam bir seminer için il dışında... Hafif bir akşam rüzgârı var... Kulaklarımızı okşayan... Üşütüyor... Her şey sakin, dingin... Havadan sudan konuşuluyor... Sonra sıra bana geliyor... Gelecek yıl kolej sınavlarına gireceğim... Ne düşünüyorum? Ne olacak?... Karşıdan üç – dört kişi geliyor... Bir erkek grubu... Yaklaşıyorlar... Bizim masaya doğru geliyorlar galiba... Öyle... En önde yürüyen biraz sarsakça... Sendiyor mu hafiften?... Evet... Yaklaşıyorlar... En öndeki ilçenin belediye reisi... İçkili... Yaklaştıkça yürüyüşünden daha belli oluyor sarsaklığı... Arkasındakiler belediyeden sanıyorum... Belki koruma da olabilir... Tanımıyorum... Gelip birkaç adım ötede duruyor reis... O zamanlar daha çok Belediye Reis'i denirdi Belediye Başkanlarına... Konuştukça

alkollü olduğu daha belli oluyor resisin... “Bercis, merhaba...” Genelde herkes bey / hanım diye hitap eder birbirine... Niye Doktor Hanım, ya da Bercis Hanım değil?... Hayırdır inşallah... Bercis Teyzem biraz da şaşkınlıkla “Merhaba Reis Bey...” Gözleri soruyor... Ne oluyor? Bu nereden çıktı şimdi, der gibi... Reis Bey devam ediyor... Konuşması içkinin de etkisi ile biraz yayvanlaşmış, sünüyor... Sesler biraz uzuyor... “Yarın Umurbey, Kangırlı tarafında sahada çalışmamız var, araç eksik... Sizin jip de lazım olacak... Onun için geldim...” Bercis Tezeye’nin yüzü biraz asılıyor... “Reis Bey, yarın benim planlanmış köy ziyaretlerim var... Ana – çocuk sağlığı ve gebe takibi içerikli... Mümkün değil... Siz kaymakamlıktan başka araç isteyin...” Sonra hatırlamak istemediğim bir söz dalaşı... Fazla içkinin de etkisiyle reisin sesini yükseltmesi... Bağırması... Bercis Tezemin sinirlenerek ayağa kalkması... Tartışma... Ve benim unutmak istediğim an... Yalnız bir kadın... Bir hekim... Bir kamu görevlisi... Ve suratında patlayan bir tokat... Keşke... Keşke o anı yaşama saydım... Hepimiz şaşkınlık... Bercis Tezeye bir tahta masayı kapıldığı gibi kendisine tokat atan alkollü adamın üzerine yürüyor... Arada anneme bağırıyor... “Gülay dikkat et, düşeceksin!” Perişanınız... Berk uyku sersemi yere yuvarlanmış... Annemin gözlelerinden yaşlar geliyor, dizlerinin bağı çözülmüş, titriyor... Çayırın üzerine çömelmiş... Bakıyor... Ben şaşkınlık... Sanki zaman benim dışımda ilerliyor... Her şeye uzak, ayrı bir pencereden bakıyorum... Ağzımı açıyorum, ama sesim çıkmıyor... Gerçek mi bu, bilmiyorum... Aramızda en metini Bercis Tezeye... Dağ gibi duruyor... Sinirli, hınçlı, susuyor... Hiç zaaf göstermiyor... Ayakta... Dağ gibi, kaya gibi, çelik gibi duruyor... İnsanlar geliyorlar hemen... Alkollü adamı alıp götürüyorlar... Uzayan bir boşluk oluyor kafamın içinde... Hiçbir şeyin anlamı olmadığı... Sonsuz bir yalnızlık... Sonsuz bir öfke... Sinir... Gözlerim doluyor... Ağlayamıyorum...

Karakola gidiyoruz... İnfial var... Babam il dışında... Komiser Ali Amca var... Çok severim, hemen geliyor... Çok sigara içmesi ve iyi kâğıt oynaması haricinde benim gözümde kusursuz bir insan... İlçedeki en kıdemli polis... İki demir yıldız var göğsünde... Beni görüyor, omuzuma dokunuyor... Biraz rahatlıyorum... Gece olmuş... İki kadın, dört çocuk karakoldayız... Polis abiler çay ikram ediyor... Aramızda en sakini Bercis Tezeye... Olay Süha Amca’ya intikal ediyor... Cumhuriyet Savcısı... Saldırganı nezarete alıyorlar... Süha Amca çok düzgündür... Kimse-nin gözünün yaşına bakmaz... Siyasiler arıyorlar, telefona bile çıkmıyor... Devletin savcısı...

Bu olaydan sonra Bercis Tezeye’i daha çok sevdim... İyi ki onu tanıdım... Onun gibilere sahip çıkmak gerek... Ne kadar şanslıyım ki onun yanındayım...

* * * * *

1973 yılının yazıydı... Babamın tayini Lapseki’den Silifke’ye çıkmıştı... İlkokulu bitirmiştik. Ailem beni ortaokulda hep İstanbul’a göndermeyi planlamıştı... Kolej sınavlarında Kadıköy Maarif Koleji’ni, parasız yatılı sınavında Çanakkale kontenjanından Galatasaray Lisesi’ni kazanmıştım... Tayinimiz olmasaydı istikamet İstanbul’du... Tarsus Amerikan Koleji’ni de kazanınca kararı bana bıraktılar... Bizimkiler Silifke’ye tayin olunca ben de onlara yakın olmak istedim... Kararım Tarsus’tu... Bir Ağustos sabahı Lapseki’den ayrıldık... Sarı Simca’lı Kadın bize Lapseki’den Biga’ya kadar refakat etti... Biga’da beraber yemek yedik... Yemekte onun yanına oturdum... Biga’nın yoğurdundan bahsettik... Bir daha ne zaman birlikte böyle güzel bir yoğurt yiyeceğimizden dem vurduk... Mutluydum... Sonra Biga’nın çıkışına kadar arkamızdan takip etti... Çıkışta durduk... Ayrılık vaktiydi... Annemle sarılıp ağlaştılar... Ne çocukça!... Sonra bana da sarıldı, bağrına bastı... Kararımı vermiştim... Kulağına fışıldadım... “Ben de doktor olacağım... Senin gibi...” Yüzünü yüzüme

yaklaştırıp beni sarstı... “Hadi bakalım!...” Gülüştük... Arkamızdan uzun uzun el salladı... Ben de el salladım, ona gülerek... Ta ki ufukta kayboluncaya kadar... Nereden bilebilirdim ki...

Onu hiç görmüyordum... Ama haber alıyorduk... Lapseki’den sonra Burdur’a tayin olmuştu... Kendi memleketi... Başarılı olmaması imkansızdı... Çok çalıştı... Azimli... Kararlı... Disiplinli... Mesleğine çok bağlı... Varsıfları ile dikkat çekmemesi de mümkün değildi... Giderek sivrildi... Burdur’dan Gaziantep’e tayin oldu... ’75 – ’80 arası Türkiye’deki hızlı siyasal kutuplaşma, anafonuna onu da aldı... Siyasilerin dikkatini çekti... Cesur ve gözü pekti... Hiç kimseye eyvallahı yoktu... “Erkek” geçinenlerin esamisinin okunmadığı ortamlarda hiç taviz vermeden fikirlerini söylüyor, doğrularını savunuyor, yalnız başına mücadele ediyordu... Ödünsüz olduğu için dostu da çoğaldı, düşmanı da... Bir müddet Gaziantep İl Sağlık Müdürlüğü yaptı... Gaziantep’in “Lokman Bacı”sı oldu... Türkiye’de siyasal ortam giderek sertleşiyordu...

14 Eylül 1979’da Türkiye’deki tüm siyah beyaz televizyonlar akşam haberlerinde ilk haber olarak onun güzel yüzünü gösterdiler... Şaşkınlık... Yıkılmıştı... Kadın spikerin sesi kulaklarımda uğulduyordu: “Gaziantep Eski İl Sağlık Müdürlüğünden Dr. Bercis Seden bu sabah otomobille görev yerine giderken Gaziantep – Yavuzeli yol kavşağında açılan yayılım ateşinde vurularak hayatını kaybetti... Vasiyatı kullanan şoförün de hayatını kaybettiği olayla ilgili soruşturma derinleştirilerek devam etmektedir...”

Bercis Tezeye, tasarlanmış bir pusuda çapraz ateşe tutularak kırk iki yaşında katledildi... Geriye iki erkek çocuğu, onurlu bir hekimlik ve otopsi masasında dokuz kurşun bıraktı... Kırk yılı aşkın süre sonra zaman zaman puslu bir perdenin arkasından soluk güzel yüzünü hatırladığımda hep aklıma sorumsuz şaşkın kasaba siyasetçisinin hekime ve kadına attığı tokat gelir... Sol yanağım ince ince sızlar o sırada...